

MAGAZINE

De Standaard

8 oktober 1999, 7de jaargang, nummer 31

HET GEHEUGEN OP STERKWATER

Agamidae calotes. Hiernaast: Anencefaal.

HET LAATSTE WAT IK BEOOGDE, WAS een gruwelkabinet, zegt Martien Van Beeck. „Ik hou niet van relschoppers en artiesten die alleen jagen op kicks.”

Zelf fotografeert hij zijn formolwezens zonder enig effectbejag. De verlichting is helder, het glas spiegelt niet en er wordt niet geknoeid met kleuren. Verkleuringen zijn alleen te wijten aan de alcohol in de bokaal of de tand des tijds die inwerkt op het preparaat. Sommige zijn tweehonderd jaar oud.

Maandenlang deed Van Beeck research in wetenschappelijke instituten en privé-collecties: het Museum voor Dierkunde in Gent, het Zoölogisch Instituut van de KU Leuven, het Brusselse Instituut voor Natuurkunde en het Antropologisch Museum van Sint-Petersburg.

Hij maakte honderden dia's, zowel van dierlijke als van menselijke preparaten. „Je ontdekt daar van alles in de rekken, dat is een toverwereld op sterkwater: doormidden gesneden baby's, gezwellen, lichaamsdelen in ontbinding. Maar dat soort dingen wilde ik dus niet fotograferen. Te gemakkelijk.”

Al fascineert het Van Beeck wel. Een verblijf in Wenen is voor de Gentse fotograaf niet compleet zonder een bezoek aan tempels van het morbide, als het Josephinum en de Narrentoren, waar wassen replica's van huidziekten liggen uitgesteld. „Dood en fysiek verval zijn de laatste taboes van onze tijd”, zegt hij.

Ook die gedachte speelt natuurlijk in zijn fotostudies van wetenschappelijke preparaten, maar uiteindelijk gaat het toch om iets anders. „Zo'n preparaat is iets tussenin: een tweede leven, de dood die wordt gestopt voor de ontbinding.”

Alle leven keert terug tot stof. Maar de formolwezens van Van Beeck is een soort eeuwigheid vergund. „Het is als een secundewijzer die blijft hangen, terwijl de klok nog tikt”, zegt de fotograaf.

Eigenlijk zijn het fabelwezens, bedenk ik als ik door de expositie van Van Beeck loopt: een aparte fauna, behorend tot het grensgebied van leven en dood.

Een foetusegeltje, niet veel groter dan een vinger-nagel, krijgt op de foto plots de allure van een prehistorisch monster. Een anencefaal zit gehurkt in zijn bokaal als een antiek Colombiaans afgodsbeeld. Of is het een ruimtewezen uit *Star Wars*? Anencefalen komen zonder grote hersenen ter wereld, zo blijkt, ze hebben alleen een reptielenbrein. Meestal sterven ze na een paar dagen.

EEN TWEEDE LEVEN OP FORMOL

Martien Van Beeck fotografeert wetenschappelijke preparaten. Geen freakshow, maar een blik op een vreemde wereld tussen leven en dood. „Het is als een secundewijzer die blijft hangen.”

Menselijke foetus.

Callithrix Jacchus.

Hypsignatus monstrosus.

Maar de favoriet van Van Beeck is een „exofaal”, die zijn hersenen volledig buiten zijn schedel draagt (zie cover). „Voor mij is dat de moderne mens: een neuroot die niet kan leven met zijn eigen hersenen. Ze zijn te groot voor zijn eigen hoofd.”

Waarom heeft hij op zijn expositie preparaten van mens en dier naast elkaar opgehangen? „Als je het religieus bekijkt, is het verschil natuurlijk enorm: noem het bewustzijn of ziel. Maar als Darwinist zie ik nauwelijks onderscheid. De maki, de piepkleine mensfoetus die als studieobject bewaard wordt: in de dood zijn we alleen gelijk.”

Al valt toch één opmerkelijk verschil op. De dode apen en vleermuizen grijzen in een grimas van pijn, je kijkt in de verschrikking van dode ogen. De menselijke preparaten daarentegen zien er bijna serene uit, alsof ze slapen.

Martien Van Beeck is een beetje van zijn stuk gebracht door de opmerking. „Misschien is dat omdat de dieren zijn afgemaakt om te conserveren”, zegt hij na enig nadenken. „Bij de mens gaat het meestal om doodgeboren foetussen.”

En hij wijst naar de foto van een boreling die door een of andere anomalie van de natuur het uiterlijk van een grijsaard heeft. „Niet eens geboren en toch al oud. Alsof hij in de moederschoot meteen zijn hele leven heeft opgebruikt.” (GR)

Z

Foto's van Martien Van Beeck, tot 30 oktober in Netwerk Galerij, De Ridderstraat 28, Aalst. Open woensdag tot en met zaterdag, van 14 tot 18 uur. Telefoon: 053-70.97.73.